

Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н.К. Крупської
Науково-методичний відділ

Листок-сигнал серії:
“Письменники української діаспори”

БОГДАН КРАВЦІВ

(до 100-річчя від дня народження)

Донецьк 2003

ББК 83.3(4Укр)6-8
К 78

Богдан Кравців: (До 100-річчя від дня народж.): Листок-сигнал /
Донец. ОУНБ ім. Н.К. Крупської; Склад. Н.П. Супрунець. – Донецьк,
2003. – 7 с. – (Серія “Письменники української діаспори”).

Складач:	Н.П. Супрунець
Редактор:	О.Г. Полева
Відп. за випуск:	Н.П. Авдєєнко
Комп'ютерний набір:	В.І. Копійка

Богдан Кравців – відомий літератор українського зарубіжжя, поет, журналіст, громадський діяч. Упродовж цілих десятиріч він був одірваний від рідного кореня, проте ні на мить не поривав духовного зв'язку зі своїм народом. Повернення Б. Кравціва в літературний процес – давно очікуване і відрадне явище, зумовлене загальним зацікавленням нашої громадськості своїм минулим, підвищенням її інтелектуального рівня.

Народився Богдан Миколайович Кравців 5 травня 1904 році в селі Лоп'янці Рожнятинського району Івано-Франківської області у родині греко-католицького священника-просвітянина. Навчався у Львівській академічній гімназії, згодом - в Українському таємному університеті у Львові, де студіював філологію.

Ще під час навчання він пробував свої сили у публіцистиці – писав у періодичних виданнях статті переважно молодіжної тематики, в яких порушував питання виховання підростаючого покоління в дусі визвольних ідей національного і соціально-демократичного спрямування.

В 20-ті роки Б. Кравців був редактором журналу “Молоде життя”, головував у Союзі української національної молоді, друкував у періодиці свої вірші.

1929 року він опублікував свою першу поетичну збірку “Дорога”, 1930 року – другу збірку “Промені”. Вони акумулювали в собі той романтичний порив душі молодого героя, який був дуже характерний тогочасній українській поезії: мандри, невідомі краї, бажання обійняти весь світ, неодмінно відчуваючи в цьому світі опору рідного краю, батьківську землю.

*Вже сирени на об'їзд гучний затрубіли: -
Золотий буйний стяг піднесіте!
Б'ється серце і рветься у парусах білих,
Як вітер...*

У 30-х роках Б. Кравців брав активну участь у суспільно-політичному житті, редагував націоналістичні видання “Вісті”,

“Голос нації”, “Голос” та літературні журнали “Дажбог” і “Обрії”. Він ніколи не приховував своїх визвольних ідей (на той час Галичина була під владою Польщі), за що підлягав переслідуванням. Три роки (1930-1933) він пробув у в’язниці, але й там продовжував писати.

Збірка “Сонети і строфи” (1933) стала етапною у творчості Б. Кравціва. Вона вийшла з друку, коли поет ще перебував в неволі.

*В’язничих дум і днів нещадні жорна
Здавили серце, вбгане у квадрати
Холодних келій, де замки та ґрати, -
Але людина вільна й непоборна.*

Після виходу з в’язниці Б. Кравців приступає до нової великої роботи – поетичного переспіву біблійської “Пісні пісень” Думку звіршувати “Пісню пісень” українською мовою підказав поетові І. Свенцицький. В українській літературі поетичного переспіву “Пісні...” не було (лише деякі уривки прозових інтерпретацій М. Куліша, А. Кониського, А. Кримського). У відгуці на переспів Є. Маланюк точно підмітив, що Б. Кравців з біблійськими “Піснями...” зробив те, що зробив І. Котляревський з Вергілієвою “Енеїдою”. Він “пересадив” їх в інший національний ґрунт.

Новий творчий період Б. Кравціва розпочався в еміграції. Війна вигнала його з дому. Він оселився у Німеччині. Тут вийшли його збірки “Остання осінь” (1940) та “Під чужими зорями” (1941). Від виходу “Сонетів та строф” до “Останньої осені” проліг доволі тривалий час – сім років. Вони були завантажені роботою – саме в цьому проміжку Б. Кравців впорядкував книжку публіцистики “Дон Кіхот в Альказарі” (1938), що охоплювала доволі розлогий матеріал: суспільно-політичний, літературознавчий, краєзнавчий. Публіцистика Б. Кравціва насичена багатими фактами, завжди концептуально-переконлива. Може й тому він деяким дослідникам більше уявлявся вченим “у тиші кабінетного стола”, ніж ліриком.

Але такі уявлення не заважали Б. Кравціву писати лірику. “Остання осінь” стала прекрасним підтвердженням цього. У ній – твори, написані ще в рідному краї, які ніби підсумовують духовні здобутки і втрати в справі боротьби за національне й соціальне визволення.

Ностальгічний мотив, болісні сум’яття душі, тягар нових життєвих умов – основні сюжети поезій, вміщених у збірку “Під чужими зорями”. Ці вірші написані вже за межами рідної землі.

*Не дні, не місяці – пливтимуть роки
Під зорями чужими! І далінь
Просторів міряних, доріг широких,
Городжених, безвітряних долин –
Терпкою горечю чужих уроків
Нам думи й кров обмарить, як полин...*

“Під чужими зорями”, - справедливо зазначив Богдан Бойчук, - була характерною збіркою вирваної з ґрунту людини і розхитаної психологічно новими і негуманними обставинами Другої світової війни”.

Після війни Богдан Кравців проживає у США, працює головним редактором газети “Америка”. Вже тоді він був за контакти з співвітчизниками. Його лекція “Ми усі сини Української землі” викликала незадоволення деяких націоналістичних кіл, і поет був звільнений з посади в газеті “Америка”, деякий час не працював, а згодом влаштувався на роботу в часописі “Свобода” (нині “Сучасність”). У повоєнні роки видав збірки “Зимозелень” (1951), у якій зробив переоцінку цінностей “устремлінь” української еміграції, та “Дзвенислава” (1962) – весільний подарунок доньці.

Коронною на той час видавалася збірка “Глосарій” (1974), яка характеризується всечасовістю, яскраво висвітлює долю індивідуума й народу з його повір’ями, ритуалами. Тут особливо помітна фольклорність витоків поезії Б. Кравціва. Він осягає любовні замовляння, веснянки, жнивні, весільні, русальські, сирітські пісні, колядки, щедрівки,

приказки. Звертається також до літературних джерел, для яких фольклорна стихія відіграла свою очевидну роль. Це “Слово о полку Ігоревім”, поезія Т. Шевченка, І. Франка, Б. Грінченка, використовує фольклорні записи П. Чубинського, К. Квітки, І. Колеси, Б. Антоновича.

У 1974 році вийшла ще одна збірка – “Квітоліт”, що вмістила в себе вірші сімейно-родинної тематики, пейзажну лірику, викладені строфами – віршами чотирирядкової будови.

Жанровий спектр поезії Б. Кравціва надзвичайно багатий. Октави, сонети, станси, двовірші, поезії у прозі, строфи (чотиривірші), вінки сонетів тощо – улюблені жанри поета, які він часто доводив до мистецького рівня, зберігаючи при цьому їх формотворчі канони і водночас оновлюючи їх.

Пристрасний публіцист, редактор Повного видання творів Т.Г. Шевченка, збірки перекладів різними мовами “Шевченкове слово і слава”, упорядник і редактор антологій “Обірвані струни” та “Шістдесят поетів шістдесятих років”, перекладач творів М. Рільке, Богдан Кравців був дійсним членом Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка та редакційної колегії “Енциклопедії українознавства”. Йому належать літературознавчі праці “На багряному коні революції. До реабілітаційного процесу в УРСР”, “Розгром українського літературознавства 1917-1937 рр.” та ін.

До своїх останніх днів (помер 21 листопада 1975 року) поет стояв на розпачливому трагічному роздоріжжі. Та все краще, написане ним, сьогодні повертається до скарбниці вітчизняної культури.

5 травня 2004 року виповнюється 100 років від дня народження Б.М. Кравціва. Радимо присвятити ювілеєві поета літературний вечір “Богдан Кравців: творчість і доля”, засідання клубу любителів поезії, висвітливши такі питання:

1. Життєвий і творчий шлях Б. Кравціва.
2. Роздуми поета про роль і місце людини в суспільстві.
3. Втілення ідеї соціального і національного визволення у поезії Б. Кравціва.

4. Мотиви самотності, туги за рідною землею.
5. Пейзажна лірика – втілення ідеї єднання людини і природи.
6. Філософські, релігійні мотиви в поезії Б. Кравціва.
7. Художні особливості віршів поета.
8. Літературознавчий доробок Б. Кравціва.

При підготовці листка-сигналу використано таку літературу:

1. Кравців Б. Сонети і строфи // Дзвін. – 1990. - № 4. – С. 9-14.
2. Кравців Б. // Енциклопедія українознавства: В 10 т. Т. 3 / Голов. ред. В. Кубійович. – Париж; Нью-Йорк, 1959. – С. 58.
3. Кравців Б. // Укр. літ. енциклопедія. – К.: “Українська енциклопедія ім. М. Бажана”, 1995. – С. 40.
4. Гущик І. Співець визвольного листопаду // Дзвін. – 1990. - № 4. – С. 14-15.
5. Осадчий М. Слово – зброя: (Нац.-визвол. змагання України в худож. творчості її письменників 20-50-х рр.) // Національно-визвольна боротьба 20-50-х років ХХ ст. в Україні. – К.; Львів, 1993. – С. 238-249.
6. Повернуті імена: Рек. бібліогр. покажч. / НПБУ. – К., 1994. – Вип. 3. – С. 30-35.
7. Салига Т. Євшаном крізь долю: Літ. сільвета Богдана Кравціва // Дзвін. – 1991. - № 12. – С. 131-138.

Підп. до друку 08.12.2003. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.

Друк трафаретний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 0,3

Обл. вид. арк. 0,26. Зам. 2-120803. Наклад 65 прим.

Видавниче підприємство “Східний видавничий дім”

(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)

83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45

тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80

e-mail: svdm@skif.net